



GYS

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

GÖREVDE YÜKSELME

SINAVLARINA HAZIRLIK

KONU ANLATIMLI - SORU BANKASI

ŞEFLİK



Soruların çözümlerine, kitabın baskı tarihinden sonraki güncellemelere ve konulardaki ek formlara erişebilmek için QR kodu okutunuz.



PEGEM

AKADEMİ



Komisyon

**MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI GÖREVE YÜKSELME SINAVLARINA HAZIRLIK
KONU ANLATIMLI SORU BANKASI ŞEFLİK**

ISBN 978-625-6890-17-6

Kitapta yer alan bölümlerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© Pegem Akademi

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

3. Baskı: 2025, Ankara

Yayın-Proje: Pegem
Dizgi-Grafik Tasarım: Gülnur Öcalan
Kapak Tasarımı: Pegem

İletişim

Shira Ticaret Merkezi, Macun Mahallesi 204 Cad.

No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: yayinevi@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

ÖN SÖZ

Değerli Okuyucularımız,

“MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI GÖREVDE YÜKSELME SINAVLARINA HAZIRLIK KONU ANLATIMLI SORU BANKASI” kitabımız, 2025 yılı “Millî Eğitim Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı Görevde Yükselme Sınav Başvuru Duyurusu” dikkate alınarak, alanında uzman yazar komisyonumuz tarafından hazırlanmıştır. Sınava girecek olan adaylarımızın, yayınımda bulunan mevzuat konularında yer alan Ek Form veya Örnek Formlara (<http://www.mevzuat.gov.tr/>) internet adresinden ilgili Kanun, Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi, Kanun Hükmünde Kararname, Yönetmelik, Tebliğ vb. içeriklerinden erişebileceğinizi belirtiriz. Yayınımdaki konularda teorik çerçeve net bir şekilde çizilmiş, çözümlü ve cevaplı testler ile pratiğe ilişkin çok sayıda örneğe yer verilmiştir. Anlatılan konuların zihinde somutlaşması için konuların arasına yazar notları, şemalar ve tablolar da eklenmiştir. Bölümlerde, daha önceki sınavlarda sorulmuş olan soru ve çözümler ilgili konuların arasına yerleştirilmiştir. Okuyucuların toplam iş yükü gözetilerek, öz ve net bilgilerden uzaklaşmadan, güncel ve çalışmalarını pekiştirecek yöntemleri sunmak amacıyla özenle hazırlanan bu yayınınızın sınava hazırlanan siz değerli okuyucularımıza katkı sağlamasını diliyoruz. Kitaba ilişkin sorularınızı yayinevi@pegem.net adresine e-posta yoluyla ya da 0538-5949240 numaralı telefona WhatsApp üzerinden iletmeniz yeterli olacaktır.

Bilindiği üzere, 4/07/2018 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 477 Sayılı Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’de (KHK), Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne yönelik “Bakanlar Kurulu, Başbakan” ibarelerine yönelik düzenlemeler yer aldı. Söz konusu düzenlemeyle;

“Yürütme maddeleri

MADDE 72 – (1) Yürürlükte bulunan kanun ve kanun hükmünde kararnameler ile 10/5/2018 tarihli ve 7142 sayılı Kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnamelerin yürütme maddelerinde Bakanlar Kurulu ve bakanlara yapılmış olan atıflar Cumhurbaşkanına yapılmış sayılır.

PEGEM Akademi Yayıncılık

2. Grup: Şef ünvanı için:

SIRA NO	KONULAR	SORU SAYISI
1	Türkçe ve Dil Bilgisi	6
2	Yönetimde İnsan İlişkileri ve İletişim	2
3	Yönetim, Liderlik ve Organizasyon	3
4	İnsan Hakları ve Demokrasi	1
5	Yönetimde Etik	1
6	Türk İdare Sistemi	2
7	Protokol Kuralları	1
8	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	2
9	Genel Kültür	5
10	T.C. Anayasası (Genel esaslar, Temel ve Ödevleri, Devletin Temel Organları)	6
11	657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu	5
12	1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu	4
13	222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	4
14	652 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK	1
15	4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	2
16	5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu	3
17	Bunlara bağlı mevzuat; Millî Eğitim Bakanlığı Disiplin Amirliği Millî Eğitim Bakanlığı Personelinin Görevde Yükselme, Ünvan Değişikliği ve Yer Değiştirme Suretiyle Atanması Hakkında Yönetmelik Millî Eğitim Bakanlığı Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlerin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Teşikâtı İmza Yetkilerine İlişkin Yönerge	12
TOPLAM		60

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM:	Türkçe ve Dil Bilgisi	1
2. BÖLÜM:	Yönetimde İnsan İlişkileri ve İletişim	53
3. BÖLÜM:	Yönetim, Liderlik ve Organizasyon	74
4. BÖLÜM:	İnsan Hakları ve Demokrasi	125
5. BÖLÜM:	Yönetimde Etik	158
6. BÖLÜM:	Türk İdare Sistemi	177
7. BÖLÜM:	Protokol Kuralları	187
8. BÖLÜM:	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	200
9. BÖLÜM:	Genel Kültür	298
10. BÖLÜM:	Türkiye Cumhuriyeti Anayasası	344
11. BÖLÜM:	657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu	392
12. BÖLÜM:	1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu	438
13. BÖLÜM:	222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu	453
14. BÖLÜM:	652 Sayılı Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname	465
15. BÖLÜM:	1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (MEB'e İlişkin Hükümler)	469
16. BÖLÜM:	4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu	481
17. BÖLÜM:	5442 Sayılı İl İdaresi Kanunu	489
18. BÖLÜM:	Millî Eğitim Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği	503
19. BÖLÜM:	Millî Eğitim Bakanlığı Personelinin Görevde Yükselme, Ünvan Değişikliği ve Yer Değiştirme Suretiyle Atanması Hakkında Yönetmelik	512
20. BÖLÜM:	Millî Eğitim Bakanlığı Aday Memurların Yetiştirilmelerine İlişkin Yönetmelik	523
21. BÖLÜM:	Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği	532
22. BÖLÜM:	Millî Eğitim Bakanlığı Merkez Teşkilatı İmza Yetkilerine İlişkin Yönerge	549

Örnek başla-, azal-, karar-, ümitlen-, katılaş-, tıkrıda- ...

Fiilden Fiil Yapan Ekler

Fiil kök ve gövdelerine gelerek fiil türeten eklerdir:

Örnek döktür-, uçur-, bakıl-, sevin-, kaçış-, okut- ...

Çekim Ekleri

Eklendikleri sözcüklerin anlamlarını değiştirmeyen yalnızca cümledeki görevlerini belirleyen eklerdir.

1. İsim Çekim Ekleri

Hâl (durum) ekleri

İsimlere getirilen eklerdir. Dörde ayrılır:

Belirtme hâli eki (-ı, -i, -u, -ü): okulu, evi, sınıfı...

Yönelme hâli eki (-e, -a): okula, eve, sınıfa...

Bulunma hâli eki (-de, -da, -te, -ta): okulda, evde, sınıfta...

Çıkma hâli eki (-den, -dan, -ten, -tan): evden, okuldan, sınıftan...

Pür Dikkat

Yalın hâl: Hâl eki almamış sözcükleri ifade eder. Yalın hâldeki sözcükler, hâl eki dışındaki çekim eklerini, yapım eklerini alabilir.

gözlerimizin, denizci, evlilik, tanışır...

Tamlama ekleri

İsim tamlamalarında tamlayan sözcük "-ın, -in..." ekini, tamlanan sözcükse "-ı, -i, -u..." ekini alır.

Örnek

benim	evim
senin	evin
onun	evi
bizim	evimiz
sizin	eviniz
onların	evleri
evin	kapısı
evin	kapıları
evlerin	kapısı
Tamlayan	Tamlanan
Tamlayan ekleri	Tamlanan ekleri
(İLGİ EKİ)	(İYELİK EKİ)

İyelik ekleri:

Sonuna geldiği ismin kime, neye ait olduğunu belirtir.

"-im, -in, -i, -imiz, -iniz, -leri" şeklinde bütün şahıslar için ayrı bir iyelik eki vardır:

- | | | |
|---------------|---|---------------------|
| 1. tekil kişi | → | (benim) kalemim |
| 2. tekil kişi | → | (senin) kalemin |
| 3. tekil kişi | → | (onun) kalemi |
| 1. çoğul kişi | → | (bizim) kalemimiz |
| 2. çoğul kişi | → | (sizin) kaleminiz |
| 3. çoğul kişi | → | (onların) kalemleri |

Çoğul ekleri

Aynı türden birden çok varlığı belirten ektir; "-ler, -lar" ekleri, çoğul ekleridir.

Örnek

İnsanları anlamak çok zordur.



2. Fiil Çekim Ekleri

Fiillere gelerek fiilin zamanını, fiili gerçekleştiren kişiyi gösteren eklerdir. Bu ekler, fiilin anlamını değiştirmez.

Kip ekleri: Kip, bir fiilin kök veya gövdesinin zaman, yargı veya niyete göre girdiği kalıplardır. İki çeşittir:

A. Haber (Bildirme) Kipleri

Fiilin gerçekleşmesine yönelik zaman bildiren ekleri kapsar:

- Geniş zaman: "-r (-ar, -er, -ir, -ir, -ur, -ür)" ekleriyle oluşturulur:
 - koşar, okurum, çalışırsın, görürüz...
- Gelecek zaman: "-ecek (-acak)" ekleriyle oluşturulur:
 - gidecek, bakacağım, isteyecekler...
- Şimdiki zaman: "-yor" ekiyle oluşturulur:
 - gidiyoruz, bakıyorlar, anlıyorsunuz...
- Görülen (bilinen) geçmiş zaman: "-dı (-di, -du, -dü / -tı, -ti, -tu, -tü)" ekleriyle oluşturulur:
 - geldi, baktınız, çalıştım, istedik, düşündüm...
- Duyulan (öğrenilen) geçmiş zaman: "-mış (-miş, -muş, -müş)" ekleriyle oluşturulur:
 - gelmiş, düşünmüş, istemişsin, görmüşüz ...

Değişim yönetiminin amacı, etkin bir işletme stratejisi ile organizasyonel performansı artırmak ve sonrasında sürekli gelişmeyi sağlamaktır.

Geleneksel organizasyonlar ile değişimi uygulayan organizasyonların kıyaslanması

Etkenler	Geleneksel organizasyonlar	Değişimi yöneten organizasyonlar
Çalışma birimleri	Fonksiyonel departmanlar	Proses takımları
Çalışanların rolleri	Kontrol edilir	Yetki verilir
Performans ölçüleri	Faaliyettir	Sonuçtur
Müdürler	Denetçidir	Koçluk yaparlar
İşverenler	Skor tutucu	Lider
Organizasyon yapısı	Hiyerarşik yapı	Yatay organizasyon
Ana kaynakları	Sermaye	İnsan ve bilgi
Üretim metotları	Kitlesel	Esnek

Kaynak: Dereli,T ve Diğ.(2006). Küreselleşme ve Değişimi Yönetimi.

Değişim sürecinin olumlu özellikleri şunlardır:

- Değişme ilgi ve heyecan vericidir,
- Değişme örgüt üyelerine ve müşterilerine yeni fırsat ve imkanlar sunar,
- Değişme personelin profesyonel gelişimini hızlandırır,
- Değişme günlük uygulamaların akademik olarak gözden geçirilmesini sağlar,
- Değişme güven ortamı oluşturur,
- Değişme örgütsel, bireysel ve kültürel olumsuzlukların etkisini azaltır,
- Değişme ile personel bireysel gelişim imkanı bulur,
- Değişme ile ilgi ve dikkat artar.

Değişim Süreçleri, Stratejileri ve Boyutları

Değişim süreci genel olarak üç aşamada gerçekleşir:

1. **Donmuşluğu çözme:** Bu aşamada değişim için durumun hazırlanılması gerekir. Bu aşama, yöneticinin değişim ile ilgili kişilere iyi ilişkiler kurmasını ve değişim için ihtiyaç hissedilmesini gerektirir. Bu aşama çok iyi kontrol edildiğinde çatışma örgütlerinde önemli bir donmuşluğu çözme gücü olabilir.
2. **Değişme:** Bu aşamada değişim fiili olarak uygulamaya konulur. Yöneticilerin örgütsel hedefler, uğraş-

lar, kişiler, kültür, teknoloji ve yapıda değişim başlatıcıları aşamadır.

3. **Yeniden dondurma aşaması:** Bu aşama değişim sürecinin son aşamasıdır. Burada yöneticilerin kaygısı değişimin istikrarlı hale gelmesi ve uzun dönemli olabilmesi için gerekli koşulların yaratılmasıdır.

Değişimin gerçekleşmesi için 3 çeşitli strateji kullanılmaktadır:

1. **Deneyisel-akılcı stratejiler:** Bu yaklaşımda deney ortamlarında elde edilen sonuçların gerçek ortamlarda denenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma ve geliştirme bölümlerinden elde edilen bulgulara dayalı olarak strateji belirlenir.
2. **Güce dayalı stratejiler:** Yenilikler birtakım ekonomik, politik ve moral güçleri de kullanılarak yeniliğin yayılması sağlanmaya çalışılır ve yeniliğin korunması için ekonomik, politik ve moral önlemleri alınır.
3. **Normlara ve yeniden eğitime dayalı stratejiler:**

Bu yaklaşım örgütün bir bütün olarak anlaşılması temelinde dayanır. Tutumlar, değerler ve inançların anlaşılması bu sistemin temelini oluşturur.



P
E
G
E
M
A
K
A
D
E
M
İ

Değişim sürecinin Aşamaları:

1. Değişim ihtiyacının belirlenmesi
2. Tanı koyma
3. Değişim programı
4. Değişim programının uygulanması
5. Değerlendirme

Organizasyonlarda değişim üç boyutta olur:

1. **Devimsel değişim:** Bu değişim hızlı ve radikal olur. Kapalı ekonomi yapılarındaki ülkelerin serbest piyasa ekonomisine geçişi örnek verilebilir.
2. **Evrimsel değişim:** Bu değişim yavaş ve uzun solukludur. Bu değişim modeline bir organizasyonun yapısının ve kültürünün değişimi örnek verilebilir.
3. **Otoriter değişim:** Bir liderin direktifleri ile yapılan değişim modelidir. Değişim ani ve hızlı olarak verilen direktifler doğrultusunda uygulanır. Devlet kurumlarına yapılan atamalar ve yapısal değişiklikleri bu modele örnek gösterilebilir.

Değişime karşı olan direnç

- Alışkanlıklardan vazgeçme korkusu
- Belirsizlik korkusu ve paylaşımsızlık
- Yönetimin değişim için destek vermemesi
- Yeni bilgi ve teknolojileri öğrenme korkusu
- Değişim çalışmalarının dışında kaldığı inancı
- Başarısız olma kaygısı ve kendine güvenememe
- Mevcut sosyal ilişkilerden vazgeçememe korkusu
- Değişimi planlama ve uygulama aşamasında katılım eksikliği
- Değişim, karmaşık ve işleri zorlaştıran bir süreç olarak görülmesidir.

Wilson Prensipleri Cemiyeti

1918'de İstanbul'da aydınlar tarafından kurulmuştur. En önemli üyeleri; Halide Edip Adivar, Refik Halit Karay, Yunus Nadi ve Ahmet Emin Yalman'dır.

Cemiyet Amerikan mandasını savunmuştur. Sivas Kongresi'nde manda reddedilince cemiyet de etkisini kaybetmiştir.

Nigehban Cemiyeti

Eski subaylar tarafından kurulmuştur.

Padişaha bağlılık bildirmişlerdir.

NOT**MİLLÎ VARLIĞA DÜŞMAN CEMİYETLERİN ORTAK ÖZELLİKLERİ**

- Saltanat ve hilafet taraftarıdır.
- Milliyetçi değillerdir.
- Büyük devletler ile işbirliği içinde olmuşlardır.
- Millî birlik ve bütünlüğe aykırı faaliyetlerde bulunmuşlardır
- Millî Mücadele'ye ve Kuvayımillîye' ye karşıydılar.
- Manda ve himayeyi savunmuşlardır.

MİLLÎ VARLIĞA YARARLI CEMİYETLER**İzmir Müdafaa-i Hukuk-ı Osmaniye Cemiyeti**

1918'de kurulmuştur ve "Türk İzmir" adlı bir dergi çıkarmıştır. İzmir'in Türklere ait olduğunu kanıtlamak amacıyla faaliyet göstermiştir. Basın yayın yoluyla İzmir'in Türk vatani olduğunu duyurmaya çalışan cemiyet millî mücadelede Anadolu'ya silah taşımıştır.

İzmir Redd-i İlhak Cemiyeti

Yunan donanmalarının İzmir'e girmesi üzerine 14 Mayıs 1919'da İzmir ve civarının Türk olduğunu ispatlamak ve İzmir'in Yunanlılara verilmesini önlemek amacıyla kurulmuştur. 14 Mayıs günü bir beyanname yayınlayarak İzmirliilerin Maşatlık'ta toplanmasını duyurmuştur. Balıkesir ve Alaşehir Kongrelerini düzenlemiştir.

Millî Kongre Cemiyeti

İstanbul merkez olmak üzere 1918'de kurulmuştur. Kuruluşunda Dr. Esat Işık'ın payı büyüktür. **Kuvayımillîye kavramını ilk kullanan cemiyettir.** Basın yayın yolu ile Türk milletinin haklılığını duyurmaya çalışmıştır. Kurtuluşu bölgesel değil ulusal olarak değerlendirmiştir. Sultanahmet Mitingi'nin gerçekleşmesine öncülük etmiştir. Paris Barış Konferansı'nda Ermeni ve Rum faaliyetlerine karşı çıkmıştır.

İstanbul Karakol Cemiyeti

1918'de Kara Kemal ve Kara Vasıf Beyler tarafından kurulmuştur. İstanbul'da istihbarat faaliyetleri yaparak ve Anadolu'ya silah kaçırarak Millî Mücadele'ye destek olmuştur. Cemiyet 1920'de kapatılmış **Mim Mim gruplarına** dönüştürülmüştür.

Trakya Paşaeli Cemiyeti

I. Kolordu Komutanı Cafer Tayyar Bey tarafından Edirne'de kurulmuştur. **Yeni Edirne** ve **Ahali** gazeteleleri cemiyetin yayın organlarıdır. Bu cemiyet, Edirne ve Lüleburgaz kongrelerini toplamıştır. Trakya Türklerinin haklarını basın - yayın, bilimsel çalışmalar ve diplomatik girişimler ile savunmaya çalışmıştır. Osmanlı yıkılırsa Edirne merkezli bir devlet kurmayı düşünmüştür.

Kilikyalılar Cemiyeti

1918'de İstanbul'da kurulmuştur. Çukurova ve çevresini Fransız ve Ermeniler'e karşı savunmuştur. Pozantı Kongresi'ni düzenlemiştir.

Doğu Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti

1918'de İstanbul'da kurulmuştur. Cemiyet, Doğu illerinin Ermenilere verilmesini engellemeye çalışmıştır. Doğu Anadolu'nun Türk yurdu olduğunu kanıtlamak amacıyla faaliyet göstermiştir.

- Cemiyet, İstanbul'da **Türkçe Hadisat** ve **Fransızca Le Pays (Vatan)** gazetelerini çıkarmıştır.
- Erzurum'daki **Albayrak Gazetesi**'de derneğin fikirlerini yayan bir yayın organıdır.
- Erzurum Kongresi'nin toplanmasında etkili olmuştur.

Trabzon Muhafaza-i Hukuk Cemiyeti

1919'da Trabzon'da kurulmuştur. Erzurum Kongresi'nin toplanmasında etkili olmuştur. Trabzon ve çevresinde Pontus Rum Devleti'nin kurulmasını önlemek amacıyla faaliyet göstermiştir.

Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti

- Sivas Kongresi'nden sonra Mustafa Kemal'in desteği ile Sivas'ta kurulmuştur.
- Derneğin başkanı Sivas Valisi Reşit Paşa'nın eşi Melek Hanım'dır. Millî ordu için para ve yardımlar toplamıştır.

Kars İslam Şurası

- Kars, Ardahan ve Batum ahalisi tarafından 1918'de kurulmuştur. İngiliz, Ermeni ve Gürcülere karşı faaliyet göstermiştir.
- Mondros sonrasında kurulan ilk yararlı cemiyettir.



- ✓ Gençliğin korunması, sporun geliştirilmesi ve tahkim
- ✓ Sosyal güvenlik hakkı
- ✓ Sosyal güvenlik bakımından özel olarak korunması gerekenlerin korunması
- ✓ Yabancı ülkelerde yaşayan Türk vatandaşlarının hakları
- ✓ Tarih, kültür ve tabiat varlıklarının korunması
- ✓ Sanat ve sanatçının korunması
- ✓ Devletin iktisadi ve sosyal ödevlerinin sınırları

Sosyal ve ekonomik haklar, devletin sosyal devlet olmanın gereklerini, mali imkânları ölçüsünde yerine getirmesi gerektiği düşüncesinden doğmuştur. Devlette pozitif ödevler yükler.

No+

◆ Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları

- ✓ Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.
- ✓ Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.

◆ Eğitim ve Öğrenim Hakkı Ve Ödevi

- ✓ Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılmaz.
- ✓ İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır.
- ✓ Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dil olarak okutulamaz ve öğretilmez.
- ✓ Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılmaz.
- ✓ Öğrenim hakkının kapsamı kanunla tespit edilir ve düzenlenir.
- ✓ Eğitim ve öğretim, Atatürk ilkeleri ve inkılapları doğrultusunda, çağdaş bilim ve eğitim esaslarına göre, Devletin gözetim ve denetimi altında yapılır. Bu esaslara aykırı eğitim ve öğretim yerleri açılmaz.
- ✓ Eğitim ve öğretim hürriyeti, Anayasaya sadakat borcunu ortadan kaldırmaz.
- ✓ İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.
- ✓ Özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esaslar, Devlet okulları ile erişilmek istenen seviyeye uygun olarak, kanunla düzenlenir.
- ✓ Devlet, maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.
- ✓ Eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler yürütülür. Bu faaliyetler her ne suretle olursa olsun engellenemez.
- ✓ Türkçeden başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilmez.
- ✓ Eğitim ve öğretim kurumlarında okutulacak yabancı diller ile yabancı dille eğitim ve öğretim yapan okulların tabi olacağı esaslar kanunla düzenlenir. Milletlerarası anlaşma hükümleri saklıdır.

◆ Kıyılardan Yararlanma (Kamu Yararı)

- ✓ Kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır.
- ✓ Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyıları- nı çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikle kamu yararı gözetilir.

◆ Toprak Mülkiyeti (Kamu Yararı)

- ✓ Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçilikle uğraşan köylüye toprak sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri alır.

◆ Tarım, Hayvancılık ve Bu Üretim Dallarında Çalışanların Korunması (Kamu Yararı)

- ✓ Devlet, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır.

◆ Çalışma Hakkı ve Ödevi

- ✓ Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir.

◆ Sendika Kurma Hakkı

- ✓ Çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için **önceden izin almaksızın** sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir.

◆ Toplu İş Sözleşmesi ve Toplu Sözleşme Hakkı

- ✓ İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.
- ✓ Memurlar ve diğer kamu görevlileri, toplu sözleşme yapma hakkına sahiptirler (2010 değişikliği).
- ✓ Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması hâlinde taraflar Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurabilir. **Kamu Görevlileri Hakem Kurulu** kararları kesindir ve toplu sözleşme hükmündedir (2010 değişikliği).

◆ Grev Hakkı ve Lokavt

- ✓ Toplu iş sözleşmesinin yapılması sırasında, uyuşmazlık çıkması hâlinde işçiler grev hakkına sahiptirler.
- ✓ Grev ve lokavtın yasaklandığı hâllerde veya ertelendiği durumlarda erteleme sonunda, uyuşmazlık Yüksek Hakem Kurulunca çözülür. Uyuşmazlığın her safhasında taraflar da anlaşarak Yüksek Hakem Kuruluna başvurabilir. **Yüksek Hakem Kurulunun** kararları kesindir ve toplu iş sözleşmesi hükmündedir.

◆ Konut hakkı

- ✓ Devlet, şehirlerin özelliklerini ve çevre şartlarını gözeterek bir planlama çerçevesinde, konut ihtiyacını karşılayacak tedbirleri alır, ayrıca toplu konut teşebbüslerini destekler.

◆ Gençliğin Korunması

- ✓ Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin, müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılapları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır.
- ✓ Devlet; gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.